

Analýza využívaných funkcí systému Aleph v NK ČR

Lenka Maixnerová
Národní knihovna ČR

Aleph 500

- Automatizovaný knihovní systém
- V NK ČR používán od roku 2000, kdy nahradil používaný Aleph 300, který NK ČR využívala od roku 1993
- Dodavatelská firma ExLibris z Izraele, v 2015 zakoupená firmou Proquest
- Robustní systém, využívají ho zejména velké knihovny (národní, akademické ...)
- V NK ČR smlouva na podporu uzavřená do 31. 8. 2023
- Aktuálně používáme verzi 22, plánujeme přechod na verzi 24
- Ve shodě s MZK a VKOL chceme používat Aleph nejméně do roku 2025 (2027)
- ??? oznámení o ukončení vývoje systému ???, naplánované nové verze jsou až do roku 2024

Analýzy využívaných funkcí v NK ČR

- Zadáno sekci KFS v létě 2021
- V září ca 90 stránkový dokument, velice různorodý za útvary: Odbor služeb (registrace, výpůjčky, MVS, discovery systém), Odbor zpracování fondů (katalogizace, souborné katalogy, adresář knihoven, národní autority), Odbor doplňování fondů (akvizice, nákup, povinný výtisk, dary, výměna, Agentura ISBN/ISMN), Odbor správy fondů (evidence, revize, odpisy), Knihovna Knihovnického institutu, Slovanská knihovna, historické a hudební fondy
- Do konce roku 2021: seznam požadovaných funkcí nového systému

Specifická rozšíření Alephu v NK ČR

- Ca **80** uživatelských skriptů, které jsou zdokumentované
- Ca **460** skriptů administrátorských, ke kterým není žádná dokumentace a z názvu se nedá poznat, k čemu slouží/jaký proces spouští, ale jsou funkční
- Ca **33** “homemade” fixů, které jsou zdokumentované

Související SW aplikace a služby využívané v NK ČR

K2

Platební brány, platební terminály
Bezpečnostní systém NK ČR

Kramerius

Manuscriptorium

NDK

Validátor NDK

Registr digitalizace

Aplikace pro průzkum novodobých fondů
Registr odkyselených dokumentů

Bandaska
Získej

Permoník

PEP&ZEP

MarcMan

Marclt

EbscoDiscoveryService

Ptejte se knihovny

Agamik

RetrIs

ResIs

Obálky knih

SDNNT

VDK, Interpi ...

Rozšířené procedury Aleph pro

- Souborný katalog
- Soubory národních autorit
- Adresář knihoven
- Adresář nakladatelů
- Agentura ISBN/ISMN
- Povinný výtisk
- Slovanská knihovna
- Knihovna Knihovnického institutu
- Historické a hudební fondy
- Faktografické databáze
- Příjem a zpracování elektronického povinného výtisku
- Seznam děl nedostupných na trhu
- Central

Centrální funkce NK ČR provozované v systému Aleph

- Zpracování národní bibliografie
- Budování souborných katalogů a adresáře knihoven
- Centrální katalogizace beletrie ve spolupráci s MKP - Central
- Sdílená katalogizace knihoven s celostátním povinným výtiskem - Cluster
- Kooperativní budování souborů národních autorit
- Plní funkci národní agentury pro mezinárodní číslování knih a hudebnin - Agentura ISBN/ISMN
- Buduje Seznam děl nedostupných na trhu
- Příjem a zpracování elektronického povinného výtisku

Souborný katalog, adresář knihoven

- Agenda přidělování lokačních značek (sigel) a správa jejich systému
- Export a import záznamů do SKC
- Umožnění online aktualizace odběrů (včetně odpisů) a zasílání podkladů k opravám dat a deduplikacím záznamů v bázi SKC ze strany přispívajících institucí
- Příprava podkladů pro pravidelné aktualizace odběrů seriálů v SKC a dávkové úpravy odběrů
- Umožnění online aktualizace údajů o digitalizaci v bázi SKC
- Umožnění online aktualizace dat v bázi ADR ze strany evidovaných knihoven
- Příprava podkladů pro pravidelné aktualizace dat v bázi ADR
- Umožnění odesílání objednávek MVS z prostředí SK ČR

Soubory národních autorit

- Přispívání knihoven se systémem Aleph do autoritní báze (je řešeno mimo bandasku, se zvláštním přímým přístupem do autoritní báze při různé míře práv)
- Vazba autoritní báze na aplikaci Bandaska – sdílená tvorba autorit v heterogenním prostředí, vystavování změn
- Import speciálně upravených excelových tabulek obsahujících supervizory schválené návrhy tematických autorit do databáze národních autorit

Agentura ISBN/ISMN

- Buduje databáze nezbytné pro provoz systému ISBN v ČR: bázi nakladatelů účastnících se systému ISBN, logickou bázi ohlášených knih a ověřuje správnost čísel ISBN v bibliografických záznamech
- Vytváří elektronický čtrnáctideník „O.K. – Ohlášené knihy“
- Využívá možnosti nastavení variabilních a vícenásobných kontrol na vstupu i během zpracování
- Využívá možnosti nastavení exportů dat podle různých požadavků (mezinárodní agentury, nakladatelé) kombinujících obsah z různých databází
- Možnost variabilního nastavení vyhledávání v rejstřících i mimo ně
- ...

Povinný výtisk

- Export záznamů při výběru deziderát, při urgencích a reklamacích
- Vyhledání chybějících povinných výtisků
- Evidence a urgování povinných výtisků

Slovanská knihovna, Knihovna Knihovnického institutu, historické a hudební fondy

- Uživatelské skripty na tiskové sestavy, importy, exporty, kontroly, úpravy, statistiky, revize
- Automatický převod vybraných polí do azbuky podle jazyka (ruština, ukrajinština ...)
- Vytváření faktografických databází
- Řada jednorázových skriptů podle aktuálních potřeb a požadavků správců sbírek

Faktografické databáze

- Slovník českých knihovníků
- Česká terminologická databáze knihovnictví a informační vědy
- Databáze zkratk pro knihovnictví a informační obory
- [Databáze filigránů v hudebních pramenech](#)
- [Katalog hudebních tisků](#) nakladatelství Marco Berra (1811-1855)

Příjem a zpracování elektronického povinného výtisku

- Vytvořena aplikace PEP&ZEP
- Umožňuje registraci a správu vydavatelů
- Umožňuje zpracování přijímaných dat od vydavatelů
- Umožňuje komunikaci s vydavateli
- Umožňuje evidenci a posouvání el. dokumentů v lince zpracování, bibliografické zpracování probíhá v Alephu
- Umožňuje uložení el. dokumentů do LTP

Seznam děl nedostupných na trhu

- Spravován jako databáze v Alephu
- Z databáze automaticky generována statická tabulka ve formátu csv
- Umožňuje zobrazit návrhy na zařazení do seznamu a vyřazené dokumenty ze seznamu
- Registrace nakladatele, Sběr žádostí o vyřazení a odeslání mailu, Kontrola navrhovaných záznamů oproti stávajícímu seznamu (duplicity), oproti SKC, oproti externím databázím (Kosmas aj.)
- Odesílání seznamů děl potencionálně dostupných na trhu ke kontrole, Zařazování a vyřazování děl v Alephu přímo nebo prostřednictvím seznamů excel

Nejdůležitější funkce

- Vlastní nastavení nad bibliografickými, autoritními a jednotkovými záznamy
- Možnost hromadných úprav polí a podpolí v bibliografických, autoritních a jednotkových záznamech dle vlastního nastavení
- Možnosti importu a exportu dle vlastních nastavení
- Správa přístupů
- Možnosti sdílené katalogizace
- Možnosti vytváření různých statistik
- Vytváření různých faktografických databází
- Možnost vytváření různých (i složitých) kontrol, automatických úprav
- Možnost vytváření tiskových sestav dle různých požadavků
- Možnost publikování dat jako propojených dat
- Vzdálená registrace, různé platební metody
- Možnost nastavení různých kategorií čtenářů, rezervací a výpůjček u různých dílčích knihoven/fondů
- Snadné propojení na další aplikace/služby (rezervační boxy, samoobslužné půjčování/vracení, ...)
- ...

Děkuji za pozornost.

Lenka Maixnerová

Sekce knihovní fondy a služby

Národní knihovna ČR